

Ұстаздар мен ата-аналардың ешқайсысы балалармен бірге өлең оқу керектігін түсінбеуі екіталай. Бұл есте сақтау қабілетін тамаша дамытады, ой-өрісін кеңейтеді, поэзия сияқты жанрды қабылдауға үйретеді және баланың мәдени деңгейін қалыптастырады.

Кейбір балалар тақпақтарды естігенде жақсы жаттайды, басқалары міндетті түрде өздері бірнеше рет оқуы керек, басқалары өлең ырғағымен бөлмеде жүру керек, ал төртіншісі, керісінше, мүлдем қозғалмауды қажет етеді.

Өлеңдерді жаттау әдістеріне қарамастан, негізгі ережелерді сақтау керек.

Өлеңді қалай жаттау керек?

Бірінші кезең

Өлең балаға мәнерлеп оқылады, одан кейін мазмұнын айтып, түсініксіз сөздерді түсіндіреді.

Өлең мазмұны жас ерекшелігіне қарай таңдалуы керек. Бала неғұрлым кішкентай болса, мәтінде қимыл-қозғалыс етістіктері көп және сын есім эпитеттері аз болуы керек.

Екінші кезең

Баламен өлеңнің мазмұнына қарай әңгімелесу: мысалы, басты кейіпкер кім, не болды, кіммен кездесті, не айтты, қандай батыр туралы. Мұның бәрі балада осы өлеңді қабылдаудың толық бейнесі болуы үшін қажет.

Үшінші кезең

Балаға мынадай көзқарас орнатыңыз: қазір мен оқимын, ал сен мұқият тыңда және есте сақта.

Ересек адам әрбір жаңа өлеңді баяу қарқынмен 2-3 рет оқиды. Осыдан кейін өлеңнің әр жолы бөлек оқылады, ал бала оны қайталайды.

Төртінші кезең

Бала ересек адамның көмегі арқылы тақпақты айтады. «Есінде қалғанды айт, мен саған көмектесемін» және жолдағы бірінші сөзді айтып отырамын.

Бесінші кезең

Біраз уақыттан кейін немесе келесі күні өлеңді қайталаңыз (оқыңыз және бала айтады) және балаға өзінің таңданысын өте эмоционалды түрде білдіріңіз: «Бекерге қорықтың, қарашы қаншалықты мәнерлі айттын! Мен сені мақтан тұтамын!»

Өлеңді жаттау жылдамдығына тағы не әсер етеді?

Көлем.

Егер мәтіннің көлемі үлкен болса, ол баланы бірден қорқытады. 3-4 жастағы балалар үшін қалыпты көлем 2-3 шумақты құрайды.

Үлкен мектеп жасына дейінгі балалар үшін - 3-5 шумақты құрауы керек.

Маңыздылық.

Егер бала өлеңді не үшін үйрену керектігін түсінсе, ол тапсырманы саналы және тезірек шешеді. Бұл біреуге сыйлық болуы мүмкін: анаға, әжеге, Аяз Атаға. Тек жеті-сегіз жасында біз баланы өзі үшін де өлеңдерді жатқа білуі керектігіне бағыттаймыз.

Уақыт.

Ұйықтар алдында тақпақтар жаттау оларды есте сақтауды жеңілдететіні бұрыннан байқалған.

Ырғақ.

Айқын ырғақты қайталауға құрылған өлеңдер есте жақсы сақталады. Мұнда кадамдар, қолдың баяу қозғалысы, дененің тербелуі және т.б. келеді.

Қайталануы.

Логопедтер мүмкіндігінше көп ұйқасы бар өлеңдер, жұмбақтар мен ертегілерді оқуға кеңес береді.

Оларды бірнеше рет қайталаңыз - бұл баланы жалықтырады деп қорықпаңыз. Уақыт өте келе сөздер өздігінен есте қалады, ал баланың жады ұйқасты қабылдауға және есте сақтауға үйретілген; ол таныс және түсінікті болады.

Эмоционалдылық.

Өлеңді эмоциямен, мәнерлеп жаттау керек – балалардың табиғаты осындай! Әйтпесе, бұл бала үшін мағынасыз болады. «Та-та, та-та, та-та, та-та...» еріксіз монотондылыққа айналатын ұжымдық жаттаудан аулақ болу керек.

Темпераментке сәйкестігі.

Тентектерге ырғақты, көңілді өлеңдерді ұсынған дұрыс. Олар қозғалаыс жағдайында есте жақсы сақтау. Сабырлы балаларға – ұстанымды, бір қалыпты.

Көрнекіліктер.

Бәр балаларға өлеңді есте сақтауға иллюстрациялар көмектеседі, ал басқа басқаларды олар алаңдатады. Бұл жағдайда алдымен суретті қарастырып, содан кейін суретті жабу арқылы өлеңді жаттаған дұрыс.

Мүмкін сіз бірнеше әдісті қолданаңыз немесе біреуін басқасымен біріктіресіз. Ең бастысы-нәтиже: поэзиямен қарым-қатынастан оңай және қуаныш әкелетін өлеңдерді жаттау процесі.

Вряд ли кто-то из педагогов и родителей не понимает, что учить стихи с детьми надо. Это отлично развивает память, расширяет кругозор, учит восприятию такого жанра, как поэзия и формирует культурный уровень ребенка.

Одни дети лучше запоминают стихи на слух, другим обязательно нужно несколько раз прочитать их самим, третьим необходимо ходить по комнате в ритм стихотворения, а четвертым - напротив нужна абсолютная неподвижность.

Независимо от методов заучивания стихотворений, следует соблюдать основные правила.

Как учить стихотворение?

Первый этап

Ребенку читают стихотворение выразительно, а затем рассказывают о содержании и объясняют непонятные слова.

Содержание стихотворения должно быть выбрано соответственно возрасту. Чем меньше ребенок, тем больше глаголов-движений и меньше эпитетов-прилагательных должно быть в тексте.

Второй этап

С ребенком беседуют по содержанию стихотворения: например, о том, кто главный герой, что произошло, кого встретил, что сказал, какой герой. Всё это надо для того, чтобы у ребенка сложилась целостная картина восприятия данного стихотворения.

Третий этап

Дать ребенку такую установку: сейчас я буду читать, а ты слушай внимательно и запоминай.

Каждое новое стихотворение взрослый прочитывает 2-3 раза в медленном темпе.

После этого отдельно читается каждая строчка стихотворения, а ребенок повторяет.

Четвертый этап

Ребенок рассказывает с небольшой помощью взрослого.

«Расскажи мне, что запомнил, а я буду тебе помогать» и подсказывать первое слово в строке.

Пятый этап

Через некоторое время или на следующий день повторить еще раз стихотворение (прочитать и ребенок рассказывает) и очень эмоционально выразить ребенку своё восхищение: «Боялся, а как выразительно рассказал! Горжусь тобой!»

Что еще влияет на быстроту запоминания стихотворения?

Объем.

Если текст большой по объему, это сразу же пугает ребенка. Для детей 3-4 лет нормальный объем – это 2-3 четверостишья.

Для старших дошкольников - 3-5 четверостиший.

Значимость.

Если ребенок понимает, для чего ему надо выучить стихотворение, он осознаннее и быстрее справится с задачей. Это может быть подарком для кого-то: мамы, бабушки, Деда Мороза.

Только в семь-восемь лет мы будем нацеливать ребенка на то, что знать стихи наизусть нужно и для себя.

Время.

Уже давно замечено, что заучивание стихов перед сном облегчает их запоминание.

Ритмичность.

Хорошо запоминаются стихотворения, которые построены на четком ритмичном повторении.

Делайте с ребенком движения под ритм стихотворения. Тут подойдут шаги, плавные движения руками, качание туловищем и так далее.

Повторяемость.

Логопеды советуют читать как можно больше рифмованных потешек, стишков, загадок и сказок.

Перечитывайте их много раз — не бойтесь, что это надоест ребенку. Со временем слова сами по себе запоминаются, а память ребенка уже натренирована воспринимать и запоминать рифмы; ему это становится привычным и понятным.

Эмоциональность.

Заучивать стихотворение следует эмоционально и с выражением, - такова детская природа! В противном случае, оно будет лишено для ребенка смысла. Следует избегать коллективного заучивания, которое невольно превращается в монотонное «Та-та, та-та, та-та, та-та...»

Соответствие темпераменту.

Шалунам лучше предлагать для запоминания стихи ритмичные, веселые, такие, под которые можно двигаться. Деткам спокойным - размеренные, плавные.

Иллюстрации.

Есть дети, которым иллюстрации помогают запомнить стихотворение, других они отвлекают. В таком случае лучше сначала рассмотреть картинку, а потом учить стихотворение, закрыв картинку.

Возможно, вы будете пользоваться несколькими методами или сочетать один с другим. Главное - результат: легкий и приносящий радость от общения с поэзией процесс заучивания стихотворений.